

[Aase Olesen]

Når jeg nævnte, at socialforskningsinstituttet var i gang med en meget vigtig undersøgelse, og at der var god grund til at tage den med i betragtning, når man skulle lave loven om, betød det ikke, at jeg samtidig mener, at vi ikke skal gøre noget som helst ved ankesystemet. Jeg vil gerne henvise til slutningen af min tale, hvor jeg fremhævede, at jeg mener, at vi måske endda helt uden lovændringer på dette område, men muligvis med andre lovændringer, kan stramme systemet op på forskellig vis, således at vi opnår den samme eller måske endda en endnu bedre effekt end den, man med lovforslaget håber på. Lovforslaget opererer jo med en forestilling om – i bemærkningerne i hvert fald – at man skulle kunne komme helt ned på, var det 200 sager af de sager om kontanthjælp, som i dag, tror jeg, udgør 2.000? Altså en meget drastisk nedskæring. Jeg ved ikke, om det i sig selv er et mål. Det afgørende må vel være, hvordan borgerne oplever det. Den enormt lange behandlingstid betyder jo i virkeligheden, at folk ingen retssikkerhed har. En hel del af de problemer, mennesker står med, er simpelt hen forældede, kan man sige, og må løses ad anden vej, inden der er gået disse 1–2 år; så lang tid kan man risikere at sager varer. Jeg vil altså gerne understrege, at jeg ønsker ikke at forsinke en forbedring af ankesystemet, tværtimod. Jeg vil gerne have, at vi i socialudvalget kan drøfte, hvordan der hurtigst og bedst kan ske en forbedring.

Birthe Nielsen (SF):

Jeg er ikke enig med socialministeren, når hun siger, at det ene ikke udelukker det andet. Jeg er enig i, at man kan gøre ankesystemet bedre, men man overvejer jo alligevel ændringer i kontanthjælpen i bistandsloven. Alle disse mange cirkulærer, der nu ligger til grund for den nye socialindkomst, fase I, som blev vedtaget i folketinget sidste år i juni, har skabt stor forvirring i mange kommuner, og der er meget mere bureaukrati, end der nogen sinde har været før omkring folks økonomiske situation. Man skal skrive under på, jeg ved ikke hvor mange skemaer, og ingen kan finde ud af det. Og at man så kommer her med et lovforslag, hvorved man også ændrer i ankesystemet, betyder, at det bliver endnu mere forvirrende for borgerne. Jeg er helt enig både med fru Aase Olesen og

med fru Anne Grete Holmsgård. Jeg tror, det var fru Aase Olesen, der sagde noget om, at socialforskningsinstituttet skal i gang med en undersøgelse. Jeg synes nok, det også er vigtigt, hvordan borgerne oplever retssystemet.

Nu har der været nedsat en arbejdsgruppe, som har kulegravet lidt omkring arbejdspresset henholdsvis det ene og det andet sted. Det, der er det væsentlige for os i socialistisk folkeparti, er da også: hvordan oplever brugerne af det sociale system ankeinstansen, som den er i dag? Kunne man ikke forestille sig, at man i stedet for bare at indskrænke i den sociale ankestyrelse fandt ud af, hvorfor det har fungeret så trægt og så dårligt? Jeg mener ikke, det behøver at være noget med sagsbehandlingen i selve den sociale ankestyrelse; det kan lige så godt ligge i det arbejdspress, der har været i kommunerne. Og så er det spørgsmålet, hvordan vi gør det bedre. Det synes jeg nok man kunne overveje, inden man begynder på nuværende tidspunkt at komme med et nyt forslag, som man kunne have ventet med et års tid, da der alligevel åbenbart sker ændringer. Så kunne man også få den undersøgelse, som socialforskningsinstituttet kommer med, til at ligge til grund for at gøre ankesystemet bedre, end det er i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Tvangsfjernelse).

[Af Pilgaard Andersen (FP) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 113. Fremsat 14/1 81).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Som det sikkert er forslagsstillerne bekendt, afgav en arbejdsgruppe under socialministeriet i efteråret 1979 en rapport om eventuelle ændringer af kompetencereglerne vedrørende anbringelse uden for hjemmet af børn og unge uden forældrenes samtykke. Rapporten beskriver de gældende regler inden for dette område og peger samtidig på en række regler, som efter arbejdsgruppens opfattelse trænger til en revision. Rapporten blev sendt til de kommunale organisationer og til styrelserne under socialministeriet med anmodning om bemærkninger til de synspunkter, rapporten giver udtryk for.

Efter at alle har svaret, er vi nu i ministeriet gået i gang med at udarbejde en række forslag om ændringer til det afsnit i bilstandsloven, der handler om børns anbringelse uden for hjemmet. Det er min hensigt at fremsætte dette forslag i folketinget straks i begyndelsen af næste folketingssamling, og det skal selvfølgelig vurderes som en helhed. Derfor er jeg ikke på nuværende tidspunkt indstillet på at gå ind i en drøftelse af detaljer. Men jeg kan dog sige så meget, at jeg er indstillet på at undersøge mulighederne for at gøre fristen i § 127 væsentlig kortere, således som jeg også fortalte det ved et samråd i socialudvalget for nylig.

Taanquist (S):

Vi har også i den socialdemokratiske gruppe talt om, at det kunne være nyttigt at afkorte den frist, der nævnes i § 127. Men det andet forslag, der ligger her, om at involvere advokater for at sikre forældrenes rettigheder, er jeg meget skeptisk over for. Jeg har noget svært ved at se, hvorfor netop en advokat skulle kunne sikre forældrene bedre end det system, vi har i forvejen. Forældrenes interesser er jo sikret i forvejen ved, at der ved enhver behandling af en tvangsfjernelsessag skal deltage en dommer i socialudvalgets møde, ligesom der skal deltage en pædagogisk-psykologisk konsulent, og i øvrigt har forældrene allerede efter loven, som den er nu, mulighed for at tage en bisidder med.

Når jeg alligevel må afvise forslaget meget kraftigt, så skyldes det ikke mindst bemærkningerne til lovforslaget om, at der findes rystende eksempler på socialvæsenets brutalitet over for familier, hvor børn er blevet gjort til katebold mellem forældrene og de offentlige myndigheder, og at de sociale myndigheder har anvendt alverdens tænkelige metoder for at fjerne børn fra hjemmet. Det er en argumentation, der er så uanstændig, at vi selvfølgelig ikke alene må afvise at behandle et lovforslag på den baggrund, men vi kan ikke engang give tilsagn om en nogenlunde positiv behandling af forslaget i udvalget.

Når man ser de resultater, man har opnået som følge af denne lov i de senere år, er der overhovedet ikke belæg for de bemærkninger. Hvis vi tager antallet af tvangsfjernelser, kan vi se i den betænkning, som socialministeren omtalte, at der ved udgangen af året 1965-66 var tvangsansbragt 3.647 børn, og ved udgangen af 1977 var der anbragt 710, altså en væsentlig nedgang. Og antallet af faktiske fjernelser i løbet af de enkelte år var for 1965-66 502 børn og for 1977 131 børn, og det er jo noget lavere i dag. Det er en meget heldig udvikling, som overhovedet ikke giver fremskridtspartiet baggrund for at fremsætte hverken sit forslag eller i særdeleshed sine bemærkninger til dette forslag.

Nathalie Lind (V):

Jeg skal om venstres holdning til denne sag sige, at da vi betragter familien, dens sammenhold og dens trivsel som en af de mest fundamentale ting i samfundet, er vi samtidig opmærksomme på, at de emner, vi her skal diskutere, vel vedrører et af de aller mest ømtålige menneskelige forhold, nemlig spørgsmålet om at tvangsfjerne et barn fra dets hjem. Jeg skal ikke afvise, at det kan være nødvendigt, hvis barnets legemlige eller sjælelige sundhed ellers vil lide skade, og jeg vil heller ikke være med til at kaste mistanke på dem, der skal træffe afgørelsen, om, at de ikke forsøger at tage alle rimelige hensyn. Jeg kan også acceptere, at det kan være nødvendigt, netop af hensyn til barnet, med foreløbige fjernelser efter bilstandslovens § 127, men netop når hjælpeforanstaltninger som her tages i anvendelse uden forældrenes samtykke, må vi anlægge vores vurderinger efter,

[Nathalie Lind]

at der er tale om et meget dybtgående og et meget belastende indgreb, og det fører os så frem til, at netop på grund af indgrebets karakter må man skabe så stærke retssikkerhedsgarantier som muligt.

Fremskridtspartiet fremsætter et forslag på dette område om at forkorte fristen, og det hører vi nu at socialministeren vil overveje, altså fristen for, at sager af denne art skal indbringes for det sociale udvalg med krav om – det er der jo også visse muligheder for allerede i dag – at der skal sagkyndig bistand, dommer og pædagogisk-psykologisk konsulent osv., med. Men yderligere foreslår fremskridtspartiet, at der skal være en advokat med. Jeg må sige – og jeg vil her slet ikke kommentere bemærkningerne til forslaget, jeg vil kun kommentere lovteksten – at jeg er enig med fremskridtspartiet på dette punkt. For jeg tror, at ombudsmanden – og jeg refererer til den skrivelse, der er sendt til socialministeriet den 30. april 1980 – har fuldstændig ret, når han fremhæver, at hele spørgsmålet, hele proceduren om, hvorvidt der gives samtykke eller ej, er afgørende, at man dér har brug for, fordi familien er i en trykket situation, lige fra starten at have den bedst mulige assistance. Jeg tror også, det er vigtigt, og jeg vil bede socialministeren overveje ombudsmandens ord om, at det ikke er nok at sige til parterne, at de kan få aktindsigt, nej, de må også gøres bekendt med, hvilke relevante oplysninger der foreligger i sagen, og udtalelser herom. Jeg har nævnt spørgsmålet om advokat. Der er også en mindretalsudtalelse fra ankechef Munch-Petersen på dette område. Han har vel snart i en menneskealder arbejdet med disse sager i ankeinstansen, og jeg tillægger hans udtalelser vægt. Vi går altså ind for dette.

Men noget, jeg nok må slutte med at sige, er, at tidsforløbet i denne sag er jo specielt. Alle har så sandelig givet sig god tid, og socialministeren giver sig nu også god tid. Den 30. april 1980 sendte ombudsmanden sin skrivelse – det er refereret – til socialministeriet og til retsudvalget. Dér sidder jeg, og vi var altså heller ikke for hurtige. Den kom over til socialministeriet i juni, men ministeriet havde dog fået den direkte. I efteråret 1979 var der efter næsten fem års arbejde afgivet en betænkning, som egentlig ikke siger noget særligt; der er noget statistik, der er bedømmelse af enkelte paragraffer i bi-

standsloven – vurderinger vel – og så har man altså nu brugt en tid, der vel næsten er 1¼ år, på at sende det ud til høring, og så skal vi vente godt et halvt år til, før vi får et ændringsforslag.

Jeg synes ikke, det er tilfredsstillende i betragtning af sagernes alvor. Jeg finder, at man langt tidligere kunne have fremsat forslag herom. Jeg benyttede tiden i går aftes til at gennemlæse de tidligere debatter om dette emne. De var fra 1975 og 1976, og da slog alle ordførere sig til tåls med, at nu kom der jo snart en rapport fra det udvalg, socialminister Eva Gredal havde nedsat i april 1975. Men resultat i sagen har vi endnu ikke fået i januar 1981.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Jeg er absolut enig med forslagsstillerne i, at det er uhyre væsentligt, at der skabes et tillidsforhold mellem borgerne og myndighederne, og at menneskene behandles hensynsfuldt. Det gælder ikke mindst med hensyn til indholdet af det foreliggende lovforslag.

Tvangsfjernelse er i sig selv en alvorlig og ulykkelig indgriben i et familieforhold, men som forslagsstillerne også pointerer, er det nødvendigt, hvor der er tale om at beskytte barnet eller den unge. Forslagsstillerne nævner nogle grelle eksempler, som sikkert hidrører fra pressens omtale i den seneste tid af disse tvangsfjernelser.

Som tidligere mangeårigt medlem af et kommunalt socialudvalg og før 1970 af børne- og ungdomsværnet mener jeg, at fremskridtspartiet skyder langt over målet, når man prøver på at mistænkeliggøre de i forslaget i citationstegn betegnede sagkyndige inden for det sociale område og inden for det offentlige tjeneste. Jeg må minde forslagsstillerne om, at disse mennesker til enhver tid er bundet af deres tavshedslofte og ikke på nogen måde kan tage til genmæle over for de beskyldninger, der måtte fremkomme fra den enkelte part i sagen.

I langt de fleste tilfælde foregår en tvangsfjernelse efter mange og lange undersøgelser og forhandlinger forældre og myndigheder imellem, og ligeledes er der også ved den endelige afgørelse deltagelse af både dommer og indehaverne af forældremyndigheden over barnet eller den unge; forældrene gøres også opmærksomme på mulighederne for

[Karen Thuroe Hansen]

anke af den trufne afgørelse. I masser af tilfælde tilbyder socialudvalget endog at være behjælpeligt med at anke en sådan afgørelse.

Når fremskridtspartiet nu gerne ser lovfæstet, at en akut tvangsfjernelse skal behandles i det sociale udvalg inden 14 dage efter fjernelsen med en dommer samt en advokat eller en anden bisidder – i parentes bemærket har disse jo alle tavshedspligt – kan vi fra det konservative folkepartis side slutte os til dette. Jeg kan også fuldt ud tilslutte mig den sidste talers udtalelser med hensyn til langsommeligheden af en lovgivning på dette område. Det er et område, som i høj grad berører hele familielivet, som vi også fra det konservative folkepartis side varetager med meget stor ihærdighed.

Birthe Nielsen (SF):

Fremskridtspartiets lovforslag, der går ud på en ændring med hensyn til tvangsfjernelse af børn, som i dag foregår i kommunerne via socialudvalgene, kan jeg da godt se at der ligger noget rimeligt i. Der går for lang tid, inden udvalget mødes. Socialudvalgsformanden har i dag to måneder, hvor han kan lave en foreløbig tvangsfjernelse, indtil socialudvalget kan mødes. Jeg vil dog i den forbindelse sige, at det er sjældent, der går to måneder; jeg har også som den tidligere taler været medlem af et socialudvalg, og dér gik det meget hurtigt. Men jeg er da enig i, at man må forkorte denne frist, som socialministeren også var inde på.

Derudover mener jeg også, det er rimeligt, at forældrene får stillet en bisidder til rådighed, hvad enten det er en advokat eller et andet menneske, de har tillid til, og at dette bliver betalt af det offentlige. Det ved jeg man har gjort f. eks. i Århus kommune, og det kunne man også gøre i andre kommuner. Jeg mener, at det er nogle af de mest ulykkelige sager, når man når dertil, at man skal tvangsanbringe et barn, og det kan skabe store konflikter i hjemmet. Men jeg mener også, at det af og til kan være nødvendigt af hensyn til barnet. Ganske vist er der en dommer med i disse afgørelser, og der er også en psykologisk konsulent, en læge plus det politisk valgte udvalg. Men jeg har altid syntes, det var ulykkeligt, at forældrene ikke havde nogen, de kunne støtte sig til. Og hvis vi skal se på, hvordan vores retslove ellers gælder

her i landet, må ethvert menneske have mulighed for ud fra vores øvrige retssystem at få en, der taler forældrenes sag i den konkrete situation. Derfor mener jeg egentlig, at selve lovforslaget sådan set tilgodeser mange af de ting, som vi fra SF også mener må være rimelige ud fra retssikkerheden, men også ud fra, at det ikke kan være rimeligt, at der skal gå så lang tid, som der kan ifølge loven, netop de to måneder, inden man træffer en endelig beslutning.

Men når det er sagt, vil jeg da godt sige, at jeg er ikke enig med fremskridtspartiet i bemærkningerne til lovforslaget, for jeg mener, at de sociale udvalg for så vidt gør et virkelig godt stykke arbejde, og det er meget sjældent, man kommer ud for, at der tvangsanbringes børn, medmindre der er virkelig alvorlige grunde til det. Jeg mener også, at det må være rimeligt ud fra barnets tarv, at man gør det, og derfor kan jeg da nok se, at hvis vi ser det på landsplan, er det i meget få sager, det har vist sig, at kommunerne har gjort noget, som ikke har været rimeligt. Når man når så langt hen, hænger det selvfølgelig sammen med, at mange kommuner ikke har haft mulighed for at lave netop det forebyggende arbejde, som bistandsloven peger på. Jeg kan kun beklage, at det er sådan, at man kommer så langt ud, at man må gribe til disse tvangsmæssige foranstaltninger.

Jeg vil i hvert fald fra SFs side sige, at vi synes, der er noget rimeligt i, at forældrene får stillet advokatbistand eller anden bistand til rådighed, betalt af det offentlige. Det har man jo også i forbindelse med andre sager: forældremyndighedsspørgsmål, skilsmisssager og samkvemssager. Og man må kunne få fri proces her, ligesom man kan inden for det øvrige retssystem.

Lone Dybkjær (RV):

Det radikale venstre er positivt indstillet over for selve lovforslagets hensigt, men må meget skarpt tage afstand fra forslaget bemærkninger. Enkelte tidligere ordførere har været inde på den hårfine balance, der er, når det drejer sig om forholdet mellem forældre og børn, og det skal jeg derfor ikke gå ind på her. Tallene for tvangsfjernelser og navnlig det, at antallet af tvangsfjernelser har været for nedadgående i de senere år, skal jeg heller ikke gå ind på. Men det var i hvert

[Lone Dybkjær]

fald noget af det, man godt kunne have ønsket sig som baggrund for selve forslaget. Det vil sige, at vi har en generelt positiv holdning over for lovforslagets intention, men vi kan godt tilslutte os, at tingene ses i en større sammenhæng, således som socialministeren ønsker at gøre det, og kan derfor godt afvente – selv om vi erkender, at der generelt er et tidspres – at vi får et samlet lovforslag ud af det og ikke tager blot en enkelt del ud.

Socialministeren nævnte ikke spørgsmålet om bisidder, og jeg vil derfor til det sige, at det radikale venstre finder, at det er nødvendigt, at vi overvejer hele spørgsmålet om bisidder, bisidderordninger, advokatbistand helt generelt. Det gælder i denne situation, men der kan også være andre situationer, hvor det kan være ønskeligt, at den, der har forældremyndigheden, får en bisidder. Det er jo klart, at netop i den slags sager kan forældrene, hvad enten det nu er dem begge to eller kun den ene af dem, ofte være i en klemt og presset situation og derfor have vanskeligt ved at klare sig over for de øvrige parter i sager, som ikke nødvendigvis behøver at have de samme følelser indblandet i den konkrete sag.

Jeg står en lille smule undrende over for den måde, den socialdemokratiske ordfører greb tingene an på. Jeg synes ikke, det var helt nødvendigt at anlægge en så afvisende holdning over for selve forslaget, som det egentlig, synes jeg, blev resultatet af talen, men derimod nok til bemærkningerne.

Op det skal så føre mig hen til det sidste, som jeg godt vil sige noget om, nemlig fremskridtspartiets bemærkninger. Det opfatter jeg ikke bare som et problem i forbindelse med dette lovforslag. Næsten hver gang fremskridtspartiet fremsætter lovforslag, kommer der nogle bemærkninger, som mange andre partier nødvendigvis må tage afstand fra, fordi de ensidigt prøver at mistænkeliggøre enkeltpersoner eller grupper af personer. Det er aldeles unødvendigt, og det kan jo godt få én, når man læser de bemærkninger, til at spørge sig selv, om fremskridtspartiet har, hvad man kunne kalde reelle hensigter med dette lovforslag, eller det stort set bare er et led i den almindelige parade, som fremskridtspartiet laver.

Jeg vil godt understrege det, fordi jeg synes, det er en helt urimelig måde, man har

omtalt sagsbehandlere på. Også sagsbehandlere er naturligvis mennesker, der prøver på at vurdere situationen ud fra et samlet hele, og fremfor alt har sagsbehandlere den belastning, at de ofte er vidende om en masse ting, som de ikke kan sige noget om, og derfor er de ude af stand til at forsvare sig i de konkrete situationer.

Jeg synes også, det vil være nyttigt, hvis diskussionen omkring disse forslag om tvangsfjernelser som helhed foregår på basis af reel viden og ikke blot på basis af den omtale, der har været i aviserne. Og det, jeg derfor synes man kan overveje i sammenhæng med et mere samlet lovforslag, er, om indsendet i disse sager på en eller anden måde kan gøres bedre. Det er grunden til, at vi mener, det er vigtigt, at der kommer en bisidder. Men man kunne også forestille sig andre måder at gribe tingene an på. Og det vil vi godt kigge på nu. Vi kan jo ligesom godt tage fat på det arbejde, der også vil komme til efteråret, og så kigge måske specielt på det spørgsmål, der hedder, om indsendet kan gøres bedre, sådan at vi måske får en mere rimelig, renfærdig og retfærdig debat om disse ting, end vi har i øjeblikket.

Birgith Mogensen (CD):

CD ser med sympati på et forslag om ændring af lov angående tvangsfjernelse af børn, men vi finder ikke, at fremskridtspartiets ændringsforslag er vidtrækkende nok. F. eks. mener CD, at der hverken skal gå 2 måneder eller 14 dage, før den foreløbige beslutning skal behandles af det sociale udvalg. Et sådant møde skal arrangeres inden 24 timer, og naturligvis skal forældre kunne kræve en bisidder, som varetager familiens interesser. I det hele taget mener vi, at dette alvorlige problem må tages op til gennemgribende og tilbundsgående drøftelser. Det er ikke lappeløsninger, der er brug for. Derfor kan CD ikke tilslutte sig dette forenkledede lovændringsforslag.

Poulsgaard (FP):

Det er en meget alvorlig sag, vi behandler her. Jeg tror, næsten samtlige de medlemmer, der har sæde i tinget, bliver bombarderet med henvendelser, når der er skilsmisse; det kan også være, når der ikke engang er skilsmisse, men det kun er folk, der lever papir-

[Poulsgaard]

løst sammen, hvor i hvert fald faderen i disse tilfælde slet ingen rettigheder har. Men her skal vi diskutere tvangsfjernelse.

Nu sagde den radikale ordfører, om vi skulle have en reel viden. Ja, foreløbig har jeg sådan en stak her. Det er altså ikke uden viden, vi snakker om disse ting.

Og man bliver jo også en lille smule ked af det, hver evige gang vi får at vide, at folketingsmændene er sådan nogle sarte sjæle, at de simpelt hen ikke kan tåle dansk. Det skal sådan pakkes ind i vat, for de dér bemærkninger er nogle grimme nogle. Ja, dér skriver vi jo faktisk bare tingene, som de bliver forelagt for os. Men det er muligt, at der er nogle, der er lidt mere sarte end andre. Det nytter ikke, at vi er sarte herinde, og det nytter ikke noget, at vi bliver ved og bliver ved med at gå uden om den varme grød, for det er en varm grød, og der er dybe følelser involveret i dette her.

Jeg har været ude i sommer i tre tilfælde, og i alle disse tre tilfælde var børnene blevet tvangsfjernet. Det kan da godt ske med de moralbegreber, som jeg nu kommer med, at jeg synes, det er et dårligt hjem, men børn er nu ikke så sarte, og børn kan tilpasse sig. Vi kunne jo se undersøgelsen oppe i Frøstrup-lejren; det blev simpelt hen nogle robuste børn, der kom deroppe. Og dér tror jeg altså vi har et handicap. Jeg tror, at disse sagsbehandlere har et handicap. Man ser på disse hjem med de øjne, som vi plejer at se med, men der kan jo godt være kærlighed bagved i sådanne hjem. Vi kan tage en sag fra Århus, hvor en blind mor ikke var egnet til at passe børnene. Selvfølgelig kunne hun da udmærket have passet børn, og det bliver vi altså nødt til at tage op. Det er beklageligt, at socialdemokratiet, bare det kommer fra fremskridtspartiet, skal afvise det.

Vi ønsker virkelig at få gjort noget ved det, og det er jo fuldstændig meningsløst med den ekspeditionstid, der er for sådanne sager. En dag kan føles som et år for en mor eller en far, der savner sine børn. Det kan ikke nytte noget, at vi tager hensyn til embedsmænd, at vi tager hensyn til politikere, at vi tager hensyn til en hel masse andre uvedkommendes arbejdstid og magelighed. De må søreme rykke ud, om det så er klokken 3 om natten, hvis det gælder. Det er menneskeskæbner, dette lovforslag omhandler. Og når man nu vil give 14 dage, er det

absolut af velvilje, men det skulle selvfølgelig meget længere ned. Man kan anstændigvis ikke behandle folk, som man gør i disse tvangsfjernelser. Men her er det nok, vi støder på en fundamental uenighed mellem fremskridtspartiet og specielt socialdemokratiet, for vi siger, at retten til børnene er forældrenes. Jeg vil ikke sige under alle omstændigheder, for så ville jeg gå for vidt. Der kan være nogle tilfælde, hvor der kan være børnemishandling og den slags ting, og så er det klart, at man skal have ret til at fjerne børn. Men fordi de ikke har lige det, som vi andre synes hører til et godt hjem, skal børnene ikke fjernes. Fordi de har lidt andre normer, end vi synes er gængse, må vi ikke fjerne disse børn fra deres hjem. Derfor håber jeg, at flertallet i tinget vil bakke op omkring dette lovforslag. Vi kan ikke være bekendt som retsstat – vi ynder i hvert fald at kalde os en retsstat – at vi gang efter gang skal læse i aviserne om disse tvangsfjernelser, mange gange på et meget, meget spinkelt grundlag. Lad os håbe, når nu socialdemokratiet kommer til besindelse, at også de vil være med. For hvad er det, fremskridtspartiet beder om? Vi beder faktisk bare om, at vi får en kortere tid til at behandle disse sager på. Det er jo stort set det, vi beder om. Skulle det være fuldstændig umuligt at nå til forståelse dér, så forstår jeg ingen ting.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Spørgsmålet om tvangsfjernelse af børn og unge fra hjemmet er selvsagt en meget ømtålelig situation og foregår som regel i en situation, der er stærkt socialt kompliceret, hvor både barnet og forældrene eller den eller de, der har forældremyndigheden, har en utrolig masse problemer.

Jeg synes, at det forslag, fremskridtspartiet har fremsat, har mange gode ting i sig. Jeg synes, det er indlysende, at det er helt uacceptabelt, at man har en regel om, at socialudvalget skal tage sagen op snarest og inden to måneder. Jeg er godt klar over, at der ikke som en fast regel faktisk går to måneder, men der er heller ingen grund til, at der skal stå to måneder i loven. Jeg vil nærmere sige, at der skal stå kortere tid end de fjorten dage, fremskridtspartiet foreslår, men det er i hvert tilfælde et fremskridt, at det nu bliver sat ned til fjorten dage.

[Anne Grete Holmsgård]

Jeg synes også, det er udmærket og en nødvendighed for at sikre forældrene, at de har ret til at tage en bisidder eller en advokat med. Det er meget vanskeligt for forældrene at få talt deres egen sag.

Én ting, jeg synes mangler – og det undrer mig lidt, at den ikke er med i fremskridtspartiets lovforslag, som jo ret entydigt retter sig imod forældrenes retssikkerhed – er fuld aktindsigt. Jeg forstår egentlig ikke, hvorfor fremskridtspartiet ikke har sat en paragraf ind, hvori man kræver, at forældrene ikke bare har ret til at få, men rent faktisk får forevist sagens akter og alle de akter, der har betydning for afgørelsen. Det var det gode, jeg ville sige om forslaget.

Når man så blader om til side 2, tager man sig lidt til hovedet, for da er det virkelig sådan, at sagsbehandlere, psykologer og pædagoger virkelig er hængt ud som de sorte her i samfundet. Det er virkelig de stygge, medens politikerne er de små hvide, der desværre har lidt svært ved at få kontrol over sagsbehandlerne. Det synes jeg simpelt hen er skrap. Det er virkelig skrap kost at læse, hvordan de offentligt ansatte bliver hængt ud i det her, men det er jo selvfølgelig ikke helt nyt, at det står i et forslag fra fremskridtspartiet.

Der er én ting til, jeg godt vil sige, og det er, at mens jeg synes, at de ting, der står i forslaget, er et fremskridt, så synes jeg, at der mangler endnu en ting, og det er barnets retssikkerhed. Den opereres der overhovedet ikke med i dette forslag, og det kan jeg jo godt forstå, når hr. Poulsgaard siger, at forældrene har retten til børnene og dermed basta, med undtagelse af ganske få tilfælde. Jeg synes, man skal tage i betragtning, at det er meningen, at det skal være til børnenes fordel, men at det er vanskeligt at afgøre i den enkelte situation, hvad der er til børnenes fordel. Jeg mener dog, det er forkert – det er det i hvert tilfælde efter vores opfattelse – at sige, at forældrene har hånds- og halsret over deres børn. Det er nogle meget ømtålelige problemer at tage stilling til, men jeg synes i hvert tilfælde, lovforslaget glimrer ved, at børnenes retssikkerhed og børnenes tarv fuldstændig mangler i forslaget.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for det foreliggende lovforslag, fordi der sættes klare regler for den situation, hvor en socialudvalgsformand eller dennes stedfortræder fjerner et barn uden forældrenes samtykke, uden at den øvrige del af socialudvalget er med. Efter loven skal det samlede socialudvalg underrettes snarest, inden to måneder; her foreslås det klart, at det skal ske inden fjorten dage, og såvel dommer som psykolog og forældrenes bisidder skal være med. Om denne bisidder skal være advokat, kan man vel nok diskutere, men det må være indlysende for enhver, at den situation, som forældrene sidder i, er meget uheldig for dem, og at de må trænge til støtte, når de sidder blandt en masse fremmede, velformulerede mennesker.

Det er dejligt at høre, at socialministeren vil fremsætte et forslag om samme emne, men man må håbe, at det sker snarest.

Lis Starcke (DR):

Man læser gang på gang i dagspressen om tvangsfjernelser, der synes absolut meningsløse. Vel ved jeg, at begivenhederne i visse blade ikke just bliver afdramatiseret, men tvangsfjernelse af et barn er en meget alvorlig sag, og derfor kan vi også i retsforbundet gå ind for det lovforslag, som fremskridtspartiet kommer med, om, at man snarest og inden 14 dage efter en foreløbig tvangsfjernelse skal samle socialudvalget. Vi finder, det er rigtigt, at man også har en dommer, advokat eller anden bisidder til stede, og vi mener også, det er vigtigt, at det betales af det offentlige, fordi det jo som regel vil være i sådanne situationer, at vedkommende familie ikke selv vil være i stand til at betale.

Nu er der sagt så meget om bemærkningerne, og jeg vil absolut ikke gå ind for de kedelige bemærkninger, der står i begyndelsen, men jeg vil dog alligevel lige nævne, hvad der også står: at tvangsfjernelser må og skal bedømmes ud fra barnets og hjemmets grundlag. Sagerne skal behandles på en sådan måde, at der opnås størst mulig sikkerhed for, at den trufne afgørelse er rigtig, og det kan retsforbundet være fuldstændig enig med fremskridtspartiet i. Jeg synes, det skal nævnes, nu der er sagt alle de andre ting om de uheldige bemærkninger. Der står altså også noget rigtigt deri.

Pilgaard Andersen (FP):

Her står vi med et lovforslag om bistandslovens § 127, som har været årsag til en lang række problemer ude omkring i landet.

Jeg er da selvfølgelig enig med de mennesker, der giver udtryk for, at de sager er faldende i antal. Det er selvfølgelig med stor tilfredshed, at vi ser dette ske. Men vi må så også indrømme, at de børn, der bliver fjernet efter § 127, som regel også udgør nogle tragiske eksempler på, hvad der sker omkring disse fjernelser, og det er ud fra det grundlag, vi fra fremskridtspartiet har ønsket en ændring, specielt af reglen om de 2 måneder, som socialudvalgets formand eller næstformand kan udskyde en sag, inden den bliver behandlet af selve socialudvalget. Jeg finder, at det er aldeles urimeligt, at der kan gå så lang tid, inden man kan få en sag taget op.

De forældre, der får deres børn fjernet, har den opfattelse, at de giver børnene tryk og en god opvækst. Det er så spørgsmålet, hvilket grundlag man vurderer det ud fra.

Man kan selvfølgelig vurdere det ud fra et pædagogisk eller et psykologisk grundlag, men hvem i al verden kan fortælle, hvordan man varetager barnets tarv bedst? Det er forskellige opfattelser, der ligger til grund for de ting.

Man ser ved disse fjernelser ofte, at det er socialforvaltningerne med deres ekspertise, som de har i de forskellige psykologiske vurderinger, der trækker på de forskellige rapporter og ligeledes de oplysninger, der er samlet ind om klienterne og ligeledes om børnene. Der er ligesom ikke kommet en uvildig vurdering ind i de rapporter. Det er også ud fra den betragtning, vi har ønsket at give forældrene mulighed for at have en bisidder og en advokat, og det må da være rimeligt, at de har nogle muligheder uden rent økonomisk at skulle være afhængige af det. Så mener vi også, det er rimeligt, at man har mulighed for at trække på de ting, for at man i hvert fald kan være sikker på, at den afgørelse er korrekt, at forældrenes tarv og ligeledes børnenes tarv har fået lov til også at komme ind i billedet.

Cirkulæreskrivelsen af 1. oktober 1975 siger jo også en række ting om, hvordan forældrene skal behandles ved sådanne fjernelser. Der skal tages hensyn til forældrene og den måde, fjernelserne skal foregå på. Men så har

man § 127, så man decideret kan gå ind og fjerne børnene uden at give forældrene den retssikkerhed i begyndelsen; det kan man først bagefter.

Jeg vil da takke de ordførere, der har været positivt indstillet over for lovforslaget. En række ordførere har været delvis enige i forslaget, men har været uenige i bemærkningerne.

Først vil jeg sige til socialministeren, at jeg er da yderst tilfreds med, at der sker noget på de områder. Ligesom alle andre ordførere har nævnt det, ønsker jeg en fremskyndelse, så vi allerede kunne få lovforslagene frem i denne samling. Det er et af de spørgsmål, jeg gerne vil stille socialministeren, om ikke man kan fremskynde de ting. Jeg mener, det er meget væsentligt, at vi får de ting frem.

Jeg kunne forstå, at også socialministeren stort set var enig i, at tidsrammen skulle ned sættes. Det er også med en vis tilfredshed, jeg kan konstatere, at der ser ud til at være en mulighed for at få afgørelserne frem noget hurtigere.

Men jeg må nok dertil sige til hr. Taanquist, at jeg forstod faktisk ikke rigtig hans meget barske og skarpe afvisning. Den passede i hvert fald ikke sammen med, at socialministeren var enig i, at der var nogle problemer, og at hun var ved at se på det i ministeriet. Derfor følte jeg egentlig, at det var lidt besynderligt, at hr. Taanquist brugte så barske vendinger omkring et fremskridtslovforslag, men det er jo ikke første gang, vi har hørt ordførere fra socialdemokratiets side tage de vendinger i brug for ligesom at kule et fremskridtsforslag ned.

Der er også faldet en række bemærkninger omkring vores bemærkninger til lovforslaget. Ja, når vi behandler lovforslagene omkring tvangsfjernelser og ligeledes også omkring adoption, er det, ligesom der er nogle grupper, der faktisk ikke ønsker at gå ind i debatten. De ting, vi har skrevet i bemærkningerne, er nogle af de udpluk, der har været omkring tvangsfjernelser. Jeg har kendskab til nogle af de tvangsfjernelser, som der er refereret til i bemærkningerne. Jeg mener, at bemærkningerne er dækkende over de forskellige nuancer i, hvordan tvangsfjernelse er foregået.

Det, der er problemet, er jo, at man har meget vanskeligt ved at gå ind i de sager på grund af, at alle dækker sig under tavsheds-

[Pilgaard Andersen]

pligt. Man har ikke mulighed for at få dem vurderet, og det er nemlig et af grundlagene, at forældrene skal have mulighed for at få en uvidlig psykologisk vurdering af børnene og ligeledes af de omgivelser, som de lever under. Jeg anser det for vigtigt, en sikkerhed for både forældrene og børnene, at de har en mulighed for at trække på nogle ting, der ligesom kan stilles op over for de psykologiske vurderinger, der ligger ensidigt fra socialforvaltningen. Jeg er da udmærket klar over, at der skal være en dommer med i det, og det er da også en beskyttelse over for forældrene, men den beskyttelse er ikke tilstrækkelig. Der mener jeg altså at bisidderen eller advokaten kan varetage forældrenes tarv og være med til at forsvare dem. Forældrene er i en presset situation; det er meget vigtigt, at de bliver beskyttet, og det fremgår i øvrigt af cirkulæreskrivelser, hvordan forældrene skal beskyttes på det område.

Så kan man selvfølgelig diskutere, om det ligesom er standard for fremskridtspartiet, at vi har nogle særlige vendinger i bemærkningerne til lovforslag. Ja, de har altid sagt meningen direkte. Vi skriver sådan for ligesom at illustrere, hvad problemet er, og så synes jeg også, at man bør behandle de problemer.

Fru Anne Grete Holmsgård angriber specielt, at barnets tarv ikke er medtaget, heller ikke forældrenes muligheder for aktindsigt. Men det har forældrene jo i dag, de har muligheder for aktindsigt efter bistandsloven. Man kan forlange at få akterne udleveret og derved selv få lov til at se dem igennem. Det er derfor, vi ikke har det med; vi mener, det er unødvendigt.

Omkring barnets retsstilling mener jeg også, at det er ud fra den betragtning, vi ligesom har vurderet, at forældrene og ligeledes barnet skal have muligheder for at have en bisidder. Vi mener også, vi har sikret barnets retsstilling.

Jeg undrer mig en lille smule over fru Birgith Mogensens mening; hun syntes, at tidsgrænsen skulle sættes ned til 24 timer, ellers var hun imod forslaget. Jeg synes nok, at hvis man skal gå i dybden med det, så kan man jo helt klart se, at på 24 timer er der ikke mulighed for at stille en psykologisk rapport op og derved også varetage forældrenes tarv. Der er ikke muligheder inden for den tidsgrænse, så de 14 dage mener jeg er relevant.

Men stort set vil jeg takke for den tilslutning – med de nuancer, der har været – til forslaget, og jeg håber på, at vi i udvalget kan få diskuteret enkeltheder, og at vi kan få kendsgæringer frem om de problemer, der opstår i forbindelse med tvangsfjernelse.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Bare lige to korte bemærkninger. Over for fru Lone Dybkjær vil jeg godt understrege, at vi selvfølgelig også overvejer en bisidderordning. Det havde jeg lejlighed til også at sige noget om ved et samråd for nylig, og derfor havde jeg det ikke med her i dag.

Ydermere vil jeg godt sige, at jeg forstår udmærket den kritik, der har været af, at tingene har været vældig længe undervejs, men det, der har været tilfældet i den sidste fase, er en høringsprocedure, der har strakt sig langt. Vi har som bekendt den regel her i tinget, at regeringsforslag skal fremsættes før den 1. februar, og det var ikke muligt med den høringsprocedure også at nå et lovforslag. Derfor har jeg her i dag i folketinget måttet sige, at der ville komme et lovforslag umiddelbart ved folketingets start.

Poulsgaard (FP):

Se, socialminister, nu har vi jo begge to været medlem af det høje ting ikke så få år efterhånden, og vi ved jo udmærket godt, at der er nogle tidsfrister. Men vi ved jo også udmærket godt, at når regeringen lige pludselig får kissejav, så er det lige meget, om det er den 1. februar eller den 1. maj eller 1. juni, så skal lovforslagene bare gennemføres. Her drejer det sig ikke om økonomi, men om menneskeskæbner, og selv om det ikke er så mange, er det alligevel for mange. Derfor synes jeg, at det var en meget, meget dårlig undskyldning, ministeren fandt på, at med tidsfristen den 1. februar må vi vente helt til den 1. oktober næste år. Nej, minister, kom bare med det, om så det er den 1. maj, vi skal nok få det færdigbehandlet. Det, der tæller, er, at der sker noget, og at der ikke skal gå både et halvt og et helt år endnu.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af:

Forslag til lov om statens deltagelse i olie-forsyningen.

(Lovforslag nr. L 118. Fremsat 16/1 81).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Søren Hansen (S):

Socialdemokratiet kan tilslutte sig forslaget, der jo trods sit meget beskedne omfang omhandler en stor og vigtig sag, en sag, som næppe vil få mindre betydning i fremtiden. Udviklingen har jo i den seneste tid ændret sig, sådan at vi har fået stat-til-stat-handlerne som et væsentlig større og mere dominerende element i den internationale oliehandel. Vi beklager i og for sig ikke, at de multinationale olieselskabers indflydelse på oliehandelen i denne periode er blevet reduceret.

Når man erindrer sig den debat, der har udspillet sig omkring denne sag ved afslutningsdebatten sidste år, i pressen og andre steder, er det naturligvis med tilfredshed og glæde, man konstaterer, at resultaterne af den første oliehandel i hvert fald på dette tidspunkt ser ud, som om de også ud fra en økonomisk synsvinkel har været gunstige. De tal, der indtil videre er lagt på bordet, viser, at vi har sparet det danske samfund for et stykke over 100 mill. kr.

Afgørende er imidlertid, at disse tal kan ændre sig, og derfor er det nok så afgørende, at handler af denne type øger vores forsyningssikkerhed. Vi har før oplevet situationer med forsyningssvigt og de ubehagelige følger i denne sammenhæng. Derfor er der næppe nogen tvivl om, at det var en fornuftig handel, og at handler af denne type bør fortsætte. Det er denne vej, vi skal gå, og netop med henblik på forsyningssikkerheden un-

derstreger vi behovet for, at statshandler kommer til at dominere billedet i fremtiden og kommer til at omfatte flere landegrupper, og at handlerne indgås på langtidskontrakter.

Bl. a. på den baggrund er det rigtigt og vigtigt, at vi nu får en lov, som regulerer initiativerne på dette område. Jeg lægger vægt på, at lovforslaget ikke begrænser D.O.N.G.s muligheder for at handle olie, men giver folketinget rimelig mulighed for indseende med det, der foregår på dette område, også de væsentlige dispositioner, D.O.N.G. måtte foretage. Opgaven har altså været at finde en afvejning mellem folketingets behov for at have indseende med sagen og det ikke at hæmme D.O.N.G.s muligheder for at fungere på et forretningsmæssigt grundlag. Energiudvalgets netop aflagte besøg hos Statoil i Norge understreger, synes jeg, klart og tydeligt behovet herfor.

Vi tilsiger lovforslaget vores støtte.

Enggaard (V):

Det forslag, vi behandler her, er jo en frugt af den berømte oliehandel i forsommeren 1980 mellem Petromin og D.O.N.G. Det er vel i virkeligheden, trods den socialdemokratiske ordførers anbefalelsestale, ikke et lovforslag, som har været ønsket af socialdemokratiet, men noget, som er kommet frem, fordi et antal partier ved den lejlighed stillede vilkår for at redde ministeren fra at blive fældet i folketinget for sit ansvar for denne handel.

Derfor havde man vel egentlig ventet, at det lovforslag, vi taler om her, ville have været formet som en gevaldig håndfæstning, men det tror jeg ikke man kan sige det er. Der er ikke nogen begrænsninger med hensyn til statens andel af oliehandelen, men der er tilsagn om en orientering af folketinget om planer for det kommende års oliehandel. Endvidere fastsættes det, at ministeren skal orientere et folketingsudvalg om væsentlige dispositioner fra D.O.N.G.s side, og det kan ske i fortrolighed, hvis ministeren eller udvalgets formand dekreterer det. Hvis man ser nøjternt på disse formuleringer, så må man komme til den slutning, at der ikke er noget i dette forslag, som ikke allerede kan tilvejebringes ved en forespørgsel, en redegørelse eller under energiudvalgets sædvanlige, daglige arbejde.